

později zas bere zpět, aby se mohl zaskvěť na nějakém plese. Kalkuluje se šancemi na získání toho či onoho výnosného místa, píše žádosti.

Nejlépe bude, když hloupost tohoto dvora veřejně vykřičí; stejně bude muset Versailles opustit. To je naprosto jisté. Prožívá tu své poslední hodiny.

Stála u jednoho z oken Velké galerie a vtom si vybavila ono první ráno, kdy stála vedle Barcarola a dívala se do probouzejícího se versailleského parku, v němž mohla kralovat. Hleděla na fontány, aleje a habrové háje, zástupy soch a skvrny lesíků, v nichž se odehrávají nádherné slavnosti. V dálce, na konci Královské aleje, se na horizontu tyčí stožáry, plachty a lanová malá flotila uprostřed polí a lesů Ile-de-France, která jako by tajemně vábila na daleké pohádkové plavby...

Bontemps ji zastihl pohrouženou do snění. Zašeptal jí, že král s ní chce mluvit, čeká na ni. *Udeřila hodina...*

Král byl klidný jako obvykle. Na tváři se mu nepohnul ani sval a neprozradil dojetí, které pocítil, když vstoupila. Přestože věděl, že sehrají partii, jejíž výsledek je pro něj katastrofální. Nikdy v životě netoužil tak vášnivě po vítězství. A nikdy si nebyl předem tak jist, že prohraje. Odejde, říkal si, a zasype mi srdce popelem.

„Madame,“ oslovil ji hlasitě, když usedla, „včera jste mi vmetla do očí bolestná a nespravedlivá obvinění. Strávil jsem část noci a celý den tím, že jsem znovu prostudoval ten dávno zasutý proces. Nechal jsem si předložit Všechny spisy, které se ho týkají. Je pravda, že některé podrobnosti mi už vymizely z paměti. Ale ne ten případ jako takový. Jako většina rozhodnutí, která jsem musel učinit na počátku své vlády, se mi i tohle hluboce vrylo do podvědomí. Dostalo se na šachovnici ve chvíli, kdy jsem hrál obtížnou partii, při níž byla ohrožena má koruna i moc...“

„Můj manžel nikdy neohrožoval ani vaši korunu, ani vaši moc. Jedině žárlivost...“

„Neopakujte své urážky,“ řekl tiše, ale tónem, který ji zmrazil. „Předejdeme hádce tím, že vyložíme všechna fakta. Ano, tvrdím, že hrabě de Peyrac ohrožoval mou korunu a moc, protože byl jedním z nejmocnějších vazalů. Velcí jsou a vždycky byli mými největšími nepřáteli. Angeliko, vy přece nejste hloupá. Ani nejvášnivější cit nemůže úplně potlačit váš smysl pro pravdu. Nechci se před vámi ospravedlňovat, jen vás chci donutit k zamyšlení. Musíte si představit, jaká byla tehdy situace: celá země se otřásala strašnými nepokoji, vypukla zahraniční i občanská válka a Francie ztratila své postavení. Princ z královského rodu, vlastní otcův bratr Gaston Orleánský stanul v čele mých nepřátel. Spojil se s ním i další slavný příslušník našeho rodu, princ de Condé. Členové parlamentu se vzbouřili proti králi. U dvora téměř vymizela věrnost, a tak jsem se musel bát i svých zdánlivě nejoddanějších poddaných, nebezpečných stejně jako vzbuřenci. Zůstali mi jediní dva věrní: moje opovrhovaná a pomlouvaná matka a všeobecně nenáviděný kardinál Mazarin. Navíc byli oba cizinci: kardinál byl Ital, jak jistě dobře víte, a matka zůstávala srdcem a zvyky Španělkou. I ti nejvěrnější je těžce snášeli, což potom nepřátelé. A uprostřed toho všeho dítě, já, jenž jsem měl v rukou obrovskou moc, uvědomoval si však její vratkost a cítil se ohrožený ze všech stran.“

„To jste nebyl žádné dítě, když jste dal zatknout mého manžela.“

„Nebuďte tak tvrdohlavá, prosím vás. Copak nejste stejně jako všechny ženy schopná uvažovat v obecnějších souvislostech?... Ať jsou důsledky věznění a smrti hraběte de Peyrac pro vás jakkoliv těžké, je to v celém tom období bojů a vzpour, o němž tu mluvím, jen malá epizoda...“

„Protože byl hrabě de Peyrac můj manžel, dovolte mi, aby mi jeho osud připadal důležitější než všechny ty vaše souvislosti.“

„Dějiny se obejdou bez názorů paní de Peyrac,“ utrousil král ironicky, „ale ne bez těch souvislostí.“

„Paní de Peyrac se obejde bez dějin celého světa,“ odsekla.

Král pozoroval, jak před ním sedí vzpřímená, s odbojným ruměncem v tváři, a melancholicky se usmál.

„Není to ještě tak dávno, co jste v tomhle pokoji jednou večer položila své ruce do mých a opakovala jste starou vazalskou přísahu francouzskému králi. Slova, jež jsem tolikrát slyšel a za nimiž následovaly vždy stejné skutky: zrada a zklamání. To šlechtické plémě je vždycky připraveno zvednout hlavu, klást požadavky a odvrátit se od pána, kterého pokládá za příliš přísného, k jinému.“

Proto je chci mít všechny ve Versailles, na očích. To tu nemoc poněkud zmírňuje a sráží horečky. Já si už nedělám žádné iluze. Co se vás týká: přestože jsem vás přitahoval, vždycky jsem ve vás cítil něco nepoddajného a chladného. Tohle to tedy bylo.“

Na chvíli se zamyslel, pak pokračoval:

„Nechci, abyste začala litovat mladého krále v těžké situaci, v jaké jsem tehdy byl. Bylo to správné. Rozhodl jsem se, že budu vzbuzovat strach a poslušnost si vynutím. Mezi mými tehdejšími těžkostmi a dnešní mocí byla dlouhá a namáhavá cesta. Viděl jsem, jak můj parlament proti mně staví vojsko a velení nad ním přebírá Turenne, jak vévoda de Beaufort a princ de Condé organizují frundu, vévodkyně de Chevreuse se snaží zajistit příchod cizích vojsk arcivévody rakouského a vévody de Lorraine do Paříže. Viděl jsem, jak Condé, přestože mě kdysi zachránil, odchází, bouchne za sebou dveřmi a proklíná mě. Mazarin ho dal zatknout. Poté vévodkyně de Longueville, jeho sestra, vzbouřila Normandii, princezna de Condé Guyenne a vévodkyně de Chevreuse zvaly tentokrát Španěly, aby vtáhli do Francie. Viděl jsem, jak můj ministr poražen prchá, Francouzi se pod pařížskými hradbami bijí mezi sebou, a moje sestřenka, Vznešená slečna, vytáhla dělo z Bastily a namířila ho proti mé vlastní armádě. Přiznejte mi alespoň polehčující okolnost: musel jsem projít školou naprosté nedůvěry a zrady. Jistěže jsem dokázal zapomínat, když to bylo třeba, ale lekce svých trpkých zkušeností jsem nezapomněl nikdy.“

Angelika ho nechala mluvit; sepjala ruce a dívala se do prázdna. Cítil, jak se mu vzdaluje, a ten únik byl pro něho daleko strašnější než všechny ty, které dosud prožil. Usykla koutkem úst:

„Proč se vlastně obhajujete? K čemu je to dobré?“

Ludvík XIV. se na ni zvysoka podíval.

„Pro mé dobré jméno. Vaše neúplná znalost událostí vás přiměla k tomu, že jste si o králi vytvořila falešnou a urážlivou představu. Král, který zneužívá svou moc, aby ukojil ty nejnižší pudry, není přece hoden posvátného titulu, jež dostal od samého Boha a od svých slavných předků. Zničit život člověka jen ze zášti a žárlivosti by byl pohrdáníhodný čin, u skutečného panovníka naprosto nepřipustný. Avšak jednat stejně v přesvědčení, že odsouzením jednoho člověka uchrání od daleko větších nepokojů vyčerpaný národ, který už tolik vytrpěl, je moudrý čin.“

„Jenže čím můj muž kdy ohrožoval pořádek ve vašem království?“

„Pouhou svou existencí.“

„Pouhou svou existencí?“

„Tak mě přece vyslechněte! Konečně jsem byl plnoletý. Získal jsem plnoletost králů, což není totéž, jako když obyčejní smrtelníci začínají svobodně rozhodovat o svých záležitostech. Bylo mi patnáct let. Pořádně jsem znal jen velikost břemene, ale nebyl jsem schopen patřičně odhadnout vlastní síly. Dodával jsem si odvahy jen myšlenkou, že jsem se neoctl na trůně a neudržel jsem si ho s touhou dobře vládnout jen proto, abych k tomu pak nedokázal najít prostředky. Dostalo se mi jich. Můj první plnoletý čin bylo zatčení kardinála de Retze. Tím jsem začal úklid svého ‚Augiášova chléva‘. V několika letech jsem rozhodl o osudu těch, kdo tak dlouho kalili osud můj. Strýce Gastona Orleánského jsem vypověděl do Troyes. Ostatní dostali milost, mezi nimi Beaufort a La Rochefaucoult. Princ de Condé přešel ke Španělům. Odsoudil jsem ho v nepřítomnosti na smrt. V okamžiku mé svatby pro něj Španělé také žádali milost. Vyhověl jsem jim. Čas plynul. Měl jsem jiné starosti: z jedné strany mě ohrožovala čím dál větší moc mého správce financí Fouqueta v hospodářské oblasti, z druhé strany zpupnost Akvitánie, která léta soupeřila o moc s Ile-de-France. Byla jste tehdy její královnou, má drahá. Mluvil se o nádheře Toulouse, o tom, že vaše krása vzkřísí nádhernou Eleonoru Akvitánskou. Neuniklo mi, že tahle provincie má jinou, jakoby cizí kulturu. Tvrdě pokořená křížovou výpravou albigenských, později dlouho pod nadvládou Anglie téměř celá propadla kacířské víře a jen nerada přijímala nadvládu francouzské koruny. Pouhý titul hraběte de Toulouse ho tedy stavěl proti mně, bez ohledu na to, kdo je ten muž. A on byl navíc osobnost! Nesmírně inteligentní, výstřední a podmanivý, bohatý, vlivný a vzdělaný. Viděl jsem ho a začal mě pronásledovat nepokoj. Ano, byl bohatší než já, a to jsem nemohl strpět, protože v našem století si peníze podrobují moc a dřív nebo později by se tahle moc chtěla měřit s mou.“

Od té chvíle jsem měl jen jediný cíl: zničit tu sílu, která se rozrůstá mimo mě, vytváří mi po boku jiný stát, možná brzy jiné království. Věřte mi, když vám říkám, že zprvu jsem nechtěl

zaútočit proti hraběti jako člověku, ale pouze zmenšit jeho moc a omezit jeho výsady. Jenže když jsem nahlédl do života hraběte de Peyrac blíž, odhalil jsem trhlinu, jež mi dovolila přenechat ten obtížný úkol jinému. Váš manžel měl nepřítele. Nikdy jsem neodhalil proč, avšak Fouquet, všemocný Fouquet také přísahal, že ho zničí.“

Angelika poslouchala a hnětla si ruce. Trpěla až do hloubi srdce, když znovu prožívala minulost, která pohřbila její nádherné štěstí. Málem prozradila králi důvod Fouquetovy nenávisti; má to však ještě smysl? Slova nemohou nikdy znovu stvořit to, co bylo zničeno. Několikrát potřásla hlavou. Na spáncích se jí perlil pot.

„Já vám ubližuji,“ zašeptal král najednou, „lásko moje, moje ubohá lásko.“

Odmíchl se na chvíli, přemožen tíhou osudu, který z nich nejprve udělal nepřátele, a pak je sblížil a dovedl až na samu hranici vášnivé lásky. Zhluboka vzdychl.

„Od té chvíle jsem tu záležitost přenechal Fouquetovi,“ pokračoval. „Byl jsem si jist, že ji povede dobře, a nemýlil jsem se. Dokázal šikovně využít nenávisti toulouského arcibiskupa. Přiznávám, že jsem se zájmem sledoval metody správce financí. I on měl peníze a vliv. I on se málem cítil pánem celé země. Jen trpělivost! I na něj dojde a já jsem docela rád pozoroval, jak se nejprve postará o zničení mých nepřátel a já pak ten jeho nepřímý způsob použiji proti němu. Když jsem dnes znovu pročetl spisy toho procesu, lépe jsem pochopil smysl vašeho rozhořčení. Mluvila jste o vraždě jednoho ze svědků obhajoby, reverenda otce Kirchera. Bohužel to je pravda. Všechno bylo v rukou Fouqueta a jeho agentů a Fouquet si žádal smrt hraběte de Peyrac. Zašel ovšem trochu příliš daleko. Když tu smrt získal, zasáhl jsem...“

Král se na chvíli zamyslel.

„Přišla jste za něj orodovat do Louvru. I na to si vzpomínám. Stejně jako na den, kdy jsem vás viděl poprvé v Saint-Jean-de-Luz, nádhernou ve zlatých šatech. Nemyslete si, že jsem příliš zapomnětlivý. Mám poměrně dobrou paměť na tváře a na vaše oči se tak snadno nezapomíná. Když jste se po letech znovu objevila ve Versailles, okamžitě jsem vás poznal. Vždycky jsem věděl, kdo jste. Přišla jste však zavěšená do svého druhého manžela, markýze du Plessis-Belličre, a zdálo se, že nechcete slyšet sebemenší narážku na minulost. Takže jsem si myslel, že plním vaše přání, když jsem přijal hru, o níž jste mě mlčky žádala. Mýlil jsem se?“

„Ne, Sire. Děkuji vám za to,“ řekla Angelika pomalu.

„Mám uvěřit, že v té chvíli jste už měla v hlavě plán na krutou a rafinovanou pomstu? Chtěla jste, abych zaplatil utrpením a mukami, která mi působíte, za utrpení a strasti, které kdysi král způsobil vám?“

„Ne, Sire. Nevěřte, že bych byla schopná podobné nízkosti, navíc zcela zbytečné,“ namítla Angelika a do tváří jí stoupla krev.

Král se lehce usmál.

„V tom výkřiku vás poznávám. Pomsta je opravdu zbytečná, a vy nejste žena, která by se namáhala pro zbytečný cíl. Přesto jste ho však dosáhla: opouštíte mě stokrát zraněného, stokrát potrestaného.“

Angelika odvrátila oči.

„Copak odvrátím prst osudu?“ zašeptala zesláble. „Chtěla jsem – přiznávám – chtěla jsem zapomenout. Tolik jsem milovala život! Cítila jsem se příliš mladá na to, abych se připoutala k mrtvému. Budoucnost se na mě usmívala a lákala mě tisíci kouzly. Jenže roky plynuly a já jsem si uvědomila, že proti tomu, proti té skutečnosti nikdy nic nezmůžu. *Byl to můj manžel!* Milovala jsem ho celou svou bytostí, srdcem i duší, a vy jste ho dal zaživa upálit na náměstí Grčve.“

„Ne,“ vykřikl král zlostně.

„Shořel ve žhavých plamenech,“ opakovala Angelika divoce. „Ať už jste to chtěl, či ne. Celý život budu slyšet praskání ohně, zapáleného na váš rozkaz!“

„Ne!“ opakoval Ludvíkův hlas, jako by tloukl holí do podlahy.

Tentokrát ho zaslechla a vyjeveně na něj pohlédla.

„Ne,“ opakoval král potřetí téměř bez dechu, „nebyl upálen. Nebyl to on, kdo hořel na hranici toho posledního lednového dne roku 1661, ale mrtvola jakéhosi zardoušeného vězně, který ho nahradil. Na můj rozkaz,“ zdůraznil ta slova, „*na můj rozkaz* byl hrabě Joffrey de Peyrac v

poslední chvíli uchráněn strašného osudu. Já sám jsem si to vzal na starost a vysvětlil jsem katovi svá přání stejně jako praktické podrobnosti, jak zachovat vše v přísné tajnosti. Nebylo mým úmyslem udělit mu okázalou milost. Chtěl jsem sice zachránit Joffreye de Peyrac, hodlal jsem však odsoudit hraběte z Toulouse. Můj záměr vyvolal tisíce obtíží. Nakonec jsem přistoupil na plán, který umožnila zvláštní poloha jednoho hostince na náměstí Grčve. Ten hostinec měl sklep spojený podzemní chodbou se Seinou. Ráno před popravou tam dorazili mí maskovaní strážníci a přinesli mrtvolu, oblečenou v bílém rouchu. O chvíli později přijel i průvod. Kat nechal na okamžik odnést odsouzence do hostince pod záminkou, že mu dá vypít sklenku na posilnění, a tak mohlo dojít k záměně mimo pohled davu. Když oheň stravoval anonymní mrtvolu s kápí přes hlavu, hrabě de Peyrac mířil podzemní chodbou až k řece, kde čekala loďka.“

Takže je to tedy pravda! Všechny ty řeči, předtuchy, legendy, které postupně vznikly kolem smrti hraběte de Peyrac, podivná zpověď rezníka z náměstí Grčve, Angeličiny neurčité naděje a sny... Při pohledu na její bledou a zmučenou tvář se král zamračil.

„Neřekl jsem ale, že žije. Nechovejte žádné naděje, madame. Hrabě je mrtvý, mrtvý, ne však díky okolnostem, za něž mě činíte odpovědným. Dokonce bych řekl, že zemřel vlastní vinou. Daroval jsem mu život, ale ne svobodu. Mušketýři ho měli odvézt do pevnosti, kde měl být uvězněn. Jenže během plavby ve tmě uprchl. Strašná neopatrnost! Byl příliš slabý, aby mohl bojovat s proudem, a tak se utopil a jeho tělo, které řeka vyvrhla, bylo nalezeno o několik dní později.

Tady jsou listiny, které potvrzují, co jsem vám právě svěřil. Hlášení od mušketýrů a papíry, které dosvědčují jeho útěk a nález těla... Proboha! Nedívejte se na mě tak vytřeštěně! Mohl jsem tušit, že ho pořád ještě milujete? Člověk přece přestane milovat někoho, kdo zemřel před dlouhými lety. Jenže takové jsou ženy! Neustále se nechávají unášet jakýmsi chimérami. Pomyslela jste aspoň někdy na to, kolik času od té doby uběhlo? Kdybyste ho dneska znovu našla, nepoznala byste ho, stejně jako by on nepoznal vás. Stala se z vás jiná žena, jako i on by se stal jiným mužem. Nemohu uvěřit tomu, že byste takhle ztratila rozum!“

„V lásce se vždycky ztrácí rozum, Sire. Mohu vás požádat o velkou milost? Půjčte mi ty papíry, které souvisí s Joffreyovým vězněním a útekem.“

„Co s nimi hodláte dělat?“

„Chci si je v klidu přečíst, abych trochu zmírnila svou bolest.“

„Nejsem tak hloupý, abych vás neprohlédl... Máte v hlavě nějaké nové bláznovství.

Poslouchejte mě dobře: zakazuji vám, slyšíte mě?, *zakazuji vám* opustit Paříž až do nového rozkazu, jinak vyvoláte můj hněv.“

Angelika sklopila hlavu. Přitiskla si svazek listin na srdce jako poklad.

„Dovolíte mi si je prohlédnout, Sire? Slibuji, že vám je za pár dní vrátím.“

„Dobrá. Ostatně si je nechte, máte na to právo, když jsem vás do věci zasvětil. Kéž vás ta četba přesvědčí, že minulost se nedá vrátit. Dívejte se do budoucnosti. To je daleko smysluplnější přístup. Poplačte si, zanaříkejte! Pak se ale znovu vzpamatujte. Možná vás ta krize uzdraví...“

Zdála se duchem nepřítomná a dlouhé řasy jí vrhaly na tváře stín.

„Jak jste ženská,“ vydechl. „I s tou nebezpečnou tvrdohlavostí zamilovaných, i s tou bezbřehou láskou, nevyzpytatelnou jako oceán. Jen škoda, že jste nebyla stvořena pro mne. Jděte snít, drahoušku. Sbohem. Teď mě nechte samotného.“

Angelika vstala a vyšla ven, zapomněla se uklonit a vůbec si nevšimla, že vstal a napřáhl k ní obě ruce; na rtech mu odumíralo něžné zvolání:

„Angeliko!“

Už se stmívalo, když zamířila do parku. Musela chvíli jít, aby se uklidnila. Šla a tiskla si papíry k srdci, mluvila polohlasem sama se sebou a ti, které potkávala a kteří se ve dvojicích procházeli v tlumeném osvětlení alejí, mysleli, že se buď zbláznila, nebo je opilá. Přesto však paní du Plessis-Belličre, novou královu milenkou, neméně uctivě zdravili. Neviděla je, jako neviděla ani stromy, ani sochy, ani květiny. Kráčela rychle; hledala ticho a samotu. Konečně se zastavila v malém lesíku, kde na povrchu jezírka zářily modré bubliny jako lekníny. Byla udýchaná, protože jí srdce tlouklo nepravdělně.

Usedla na mramorovou lavičku. Chtěla se začíst do dokumentů, které jí dal král, ale bylo tu málo světla. Seděla nehybně, ponořená do myšlenek.

Hluboký instinkt, jaký mívají ženy v srdci, v ní probouzel jistotu. Když nezemřel na hranici, určitě ještě žije! Když ho osud tak zázračně vytrhl plamenům, muselo to být jen proto, aby ho vrátil Angelice, a ne aby mu nešťastnou náhodou znovu vzal život o pár dnů později. Tomu nemohla uvěřit! Někde na širém světě je kousek neznámé země, kde *on* žije, kde na ni čeká, a kdyby měla na krvavých chodidlech projít každý kousíček zeměkoule, bude ho hledat a najde ho. Odloučili je od sebe, její život však neskončil. Přijde den, kdy ho zcela vyčerpaná najde, v pláči se mu vrhne do náručí a znovu budou spolu. Už si nevybavovala ani jeho tvář, ani jeho hlas, dokonce ani jméno, ale skrze stíny nepřítomnosti a zapomenutí k němu vzpínala paže. A s očima zvednutýma k temnému nebi, kde vysoké stromy pohybovaly větvemi, jako by se tam zmítaly vodní chaluhy, vlečené proudem noci, vykřikla v poblouznění, téměř šílená vzrušením:

„Nezemřel! *Nezemřel!*“